

Η	
	Σελ.
ἡδονή	B 73. Γ 50—51
Ἠθικά Νικομάχεια	Γ 47—55
ἠθική	Γ 35, 48—49
Ἠλιόδωρος	Α 382—410
Ἡρακλείδης	B 68—70
Ἡράκλειτος	Γ 108, 109
Ἡρόδοτος	Α 245—248

Θ	
θαῦμα	B 56—57
Θεματογραφία	B 28—32
Θεόκριτος	Γ 126
Θεόπομπος	Γ 126
Θεοτόκης Νικηφόρος Α 39, 45, 76—79, 347	
Θεόφραστος	Α 253—268
Θουκυδίδης	Α 241—244
Ἰησηκεία	B 181. Γ 9—11
Θυρότος Α 297—298. B 217. Γ 79, 117	

Ι	
Ἰάμβλιχος	Α 390, 395
ἰατρική	Α 163—164, 286
ἰατροῦ καθήκοντα Α 166, 231—235, 269	
Ἰγνάτιος μητροπολίτης Οὐγγροβλα- χίας	B 298, 301. B 100
Ἰδιοκτησία	Α 337—338
Ἰερεμίας ὁ Τρανός	Α 38
Ἰεροκλῆς	B 177—180
Ἰκεν	Α 359. Γ 38
Ἰλβεργ	Α 271, 296
Ἰόνιοι Νῆσοι Α 255—256, 305— 306, 329, 333	
Ἰουδαῖοι	Α 111, 330
Ἰπποκράτης Α 157, 159, 165—168, 211, 224, 226 καὶ ἐφεξῆς, 234, 268 καὶ ἐφεξῆς, 276 καὶ ἐφεξῆς	
Ἰσοκράτης	B 82—101. Γ 122
ἰσότης	Α 336

	Σελ.
ἱστορία	Γ 132
ἰωνική διάλεκτος	Α 295—296
Ἰώσηφος ὁ Μοισιόδαξ	Α 60

Κ

καθαρθαὶ τῆς γλώσσης B 251 καὶ ἐφεξῆς	
καθωμιλημένη	Α 410—413
Καίβελ	Α 251
Καλλιέργης Ζαχαρίας	Α 17—18
Καμαριώτης Ματθαῖος	Α 8
Κανέλος Στέφανος Α 69—70. B 297, 299	
Κάντιος	Γ 47
Καποδίστριας Β 344, 346. Γ 91—106	
Καρατζᾶς Νικόλαος	B 342
Καρυφύλλης Ἰωάννης	Α 38
Κασοβίων	B 127
Κέβης	Γ 80—83
Κέλλερ	B 151—152
Κέλσος	Α 157
Κεραμεὺς Δανιήλ	Α 80—81
Κεραμεὺς Νικόλαος	Α 38
Κεῦνος Βερνάρδος, διδάσκαλος, φίλος καὶ προστάτης τοῦ Κοραῆ Α 96— 98, 100, 107, 110, 119, 146, 148, 198, 213, 220—221, 226, 228, 273	
Κικέρων	Γ 72
Κλαυέριος Στέφανος Α 174—176, 204 καὶ ἐφεξῆς, 212, 217, 254, 274, 301—302. B 190, 213, 216	
Κλεάνθης	Γ 82—83
Κλέαργος	Α 390
Κλεόπας	Α 307
κλεψιτέλεια	Α 334
κλίμα	Α 276. 279—288
κλινική ἰατρική	Α 169, 223—226
Κόβητος Α 379, 397. B 97, 157.	
	Γ 57
Κοδρικᾶς Παναγιωτάκης	B 283—352
κοινή διάλεκτος	B 32

Σελ.	Σελ.
Κοκκινάκης Κωνσταντῖνος B 296, 324	— Σημειώσεις εἰς Θουκυδίδην, Ἡρό-
Κολοκοτρωνῆς . . . . . Γ 92	δοτον καὶ Ἀθηναίων . . . . . A 240—253
Κομνητᾶς Στέφανος . . . . . Β 275—276	— Χαρακτῆρες Θεοφράστου A 253—268
Κομνηνὸς Ἰωάννης . . . . . Α 38	— Ἱπποκράτους περὶ ἀέρων, τόπων
Κόντος Κωνσταντῖνος A 411, 412. Β 264	ὑδάτων . . . . . Α 272—303
Κοντόσταυλος Ἀλέξανδρος V 134. Γ 97, 112	— Ἀδελφικὴ Διδασκαλία A 307—319
Κοντοῦ Πολυζώης . . . . . Β 125—126	— Σάλπισμα Πολεμιστῆριον A 320—323
Κοραῆς Ἀντώνιος . . . . . Α 89—90	— Βεκκαρίου τὸ περὶ ἐγκλημάτων
Κοραῆς Ἀδαμάντιος. Ἡ σχέσις αὐ-	καὶ ποινῶν σύγγραμμα καὶ ἡ ὑπὸ
τοῦ πρὸς τοὺς προγενεστέρους δι-	Κοραῆ μεταφράσις καὶ διαφώτισις
δασκάλου . . . . . Α 85—87	αὐτοῦ . . . . . Α 323—340
— Γέννησις καὶ προκαταρκτικὴ αὐτοῦ	— Ὑπόμνημα «περὶ τῆς νῦν κατα-
παίδευσις ἐν Σμύρνῃ. . . . . Α 89—99	στάσει τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἑλ-
— (1) φιλολογικὸς τοῦ Κοραῆ βίος	λάδι» . . . . . Α 340—358
ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐξαετοῦς ἐν Ἀμ-	— Τὰ κατὰ τὸν γερμανὸν περιηγητὴν
στελαδάμῳ διατριβῆς του. . . . . Α 101	Βαρθόλδου . . . . . Α 359—370
— Τὰ πρῶτα αὐτοῦ πονήματα A 109—122	— Διάλογος δύο Γραικῶν A 371—376
— Ἱατρικαὶ σπουδαὶ ἐν Μομπελιέ	— Λόγγου Ποιμενικά. . . . . Α 377—379
. . . . . Α 123—127	— Ἡλιοδώρου Λιθισπικά A 382—410
— Πενία . . . . . Α 130—134	— Προκαταρκτικαὶ θεωρίαι περὶ τῆς
— Ἀρχεται ὁρηνῶν τὴν δουλείαν	διορθώσεως τῆς δημόδου γλώσσης
τοῦ γένους . . . . . Α 141	. . . . . Α 401
— Διδακτορικαὶ θέσεις . . . . . Α 147—168	— Περὶ τοῦ ὄρου «καθωμίτημένη»
— Ἀποδημία εἰς Παρισίους . . . . . Α 171	. . . . . Α 410—413
— Ὁρηνεὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀπο-	— Συνοπτικὴ περίληψις τῶν Ἀυτο-
νέκρωσιν . . . . . Α 172	σχεδίων Στοχασμῶν περὶ τῆς ἐλ-
— Ἀυτόπτης μάρτυς καὶ ἀφηγητῆς	ληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης Β 1—66
τῶν κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανά-	— Πρόδρομος Ἑλληνικῆς Βιβλιο-
στασιν συμβάντων . . . . . Α 180—195	θήκης . . . . . Β 66—81
— Τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους	— Τῆς κριτικῆς τὸ ἔργον . . . . . Β 80
παθήματα τοῦ Κοραῆ . . . . . Α 198—202	— Ἰσοκράτους Λόγοι. . . . . Β 86—101
— Ἀποδημία εἰς Νοζαυ A 204—219	— Ἡλουτάρχου Παράλληλοι Βίαι
— Ἐπάνοδος εἰς Παρισίους. . . . . Α 219	. . . . . Β 101—116
— Μεταφράζει εἰς τὴν γαλλικὴν τὴν	— Γαλλικὴ μετάφρασις τῶν Γεω-
«Κλινικὴν Ἱατρικὴν», τὰς «Ἱατρι-	γραφικῶν τοῦ Στράβωνος καὶ ἐλ-
κὰς Παρατηρήσεις» καὶ τὴν «Ἱστα-	ληνικὴ τούτων ἐκδόσις. . . . . Β 117—136
γωγὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς φύσεως»	— Πάρεργα Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης
τοῦ Salle, τὸν «Ἱατρικὸν Συνέ-	. . . . . Β 136—167
δημον» καὶ τὴν «Ἱστορίαν τῆς	— Ὀμήρου αἱ τέσσαρες πρῶται ῥαψω-
Ἱατρικῆς» τοῦ Black . . . . . Β 223—237	δαίαι καὶ Ἰεροκλέους Ἀστεῖα Β 167—180
— Ἐπιστολιμαία διατριβὴ περὶ χω-	— Συμβουλὴ τριῶν Ἐπισκόπων πρὸς
ρίου τινὸς τοῦ Δεινάρχου A 237—240	τὸν πάπαν Ἰούλιον . . . . . Β 180—183

Σελ.	Σελ.
— Ὁ Κοραῆς καὶ οἱ Ζωσιμάδαι B 185—210	Κυλεβαίν . . . . . A 271
— Ἀρνεῖται δις τὸ προταθὲν αὐτῷ ἀξιωμα τοῦ καθηγητοῦ B 214—218	Κύνιος . . . . . A 296
— Ἰνστιτουτοῦτον . . . . . B 211—214	Κυπριανὸς . . . . . B 83, 218
— Θεωρεῖαι Κοραῆ περὶ τῆς καθάρ- σεως καὶ διορθώσεως τῆς γραφο- μένης Ἑλληνικῆς Γλώσσης B 217— 243. Γ 128—132	Κύριλλος ὁ ἕβδομος, πατριάρχης . A 41
— Ἀντίπαλοι τοῦ Κοραῆ (Νεόφυτος Δούκας καὶ Παναγιωτάκης Κο- δρικᾶς) . . . . . B 271—352	Κύριλλος, ὁ σχολαρχήσας ἐν Χίῳ . A 90
— Τὰ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανά- στασιν . . . . . Γ 1—34	Κωλέττης . . . . . Γ 92
— Ἀριστοτέλους Πολιτικά καὶ Ἠθικά Νικομάχεια . . . . . Γ 33—35	Κωνσταντᾶς Γρηγόριος . A 304. Γ 18
— Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα, Λυκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους Γ 55—61	Κωττούνιος . . . . . A 27
— Ὀνήσανδρος καὶ Ὑρταίου ἐλε- γεῖον, Πλουτάρχου τὰ Πολιτικά, Ἐπικτήτου Ἐγχειρίδιον, Κέβητος Πίναξ, Ὕμνος Κλεάνθους, Ἐπι- κτήτου Διατριβαί . . . . . Γ 62—87	Λ
— Αἱ περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Καπο- διστρίου διατριβαί τοῦ Κοραῆ Γ 91—106	Λαμπανιτζιώτης Πολυζώης . . . A 114
— Ἀποφθέγματα περὶ τῆς παιδείας τοῦ στήθους καὶ τῆς κεφαλῆς Γ 107—113	Λαρχέρος . . . . . A 245 καὶ ἐφεξῆς
— Ἄτακτα . . . . . Γ 117—137	Λάσκαρις Ἰάνος, ὁ πρῶτος τῆς ἑλ- ληνικῆς συνειδήσιως δορυφόρος . A 8
— Συνέκδημος Ἱερατικός Γ 137—151	— Οἱ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἐλευθερίας ἀγῶνες αὐτοῦ . . A 9
— Τελευτή . . . . . Γ 152	— Αἱ κριτικῆ τοῦ Λασκάρειος ἐπι- στασία γενομένη ἐκδόσεις A 10—13
Κορακιστικά . . . . . B 301, 327—328	— ἼΙ διὰ τῶν ἑλληνικῶν φώτων ἐλευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος, πρῶ- τιστος αὐτοῦ σκοπὸς . . . . . A 14
Κορέσιος Γεώργιος . . . . . A 38	Λατινικὴ γλῶσσα . . . . . A 95
Κορυδαλεὺς Θεόφιλος . . . . . A 44	λέμβος . . . . . B 266
Κούμας Κωνσταντῖνος A 41, 63, 85, 360	λεξικὸν . . . . . B 47—50
Κουρὶς . . . . . A 175, 379. B 99—100	Λεοπάρδης, περὶ τοῦ Γεωργίου Γε- μιστοῦ (Πλήθωνος) . . . . . A 5—6
Κράμερος . . . . . B 131—132, 134—135	Λέσιγκ . . . . . A 76, 87. B 149, 268
κράσις ὠρῶν . . . . . A 277 καὶ ἐφεξῆς	Λέων πάπας, ἐγθρὸς ἀδιάλλακτος τῶν Τούρκων καὶ ἰδρυτῆς τοῦ ἑλληνι- κοῦ φροντιστηρίου ἐν Ρώμῃ . . A 9
κρασσπατέρας . . . . . Γ 133	Λήκ . . . . . A 332
Κρήτη . . . . . A 18	Λιττρέ A 270—271, 275, 276, 296, 298—299
κριτικός . . . . . B 80—81	Λοβέκκιος . . . . . B 93
Κρουμβάχερ . . . . . A 66	Λόγγος A 377—379, 390—391, 396, 406
	Λόγιος Ἑρμῆς B 295 καὶ ἐφεξῆς, 351
	λογιωτατισμὸς . . . . . Γ 18
	λογοδιάρροια . . . . . B 320
	Λοκέλλας . . . . . B 126
	Λουδοβίκος δέκατος ἕκτος A 188— 189, 192—192

Σελ.	Σελ.
Λυκοῦργος . . . . . Γ' 57—61	Μύλλερρος Ἐμμανουήλ . . . . . Β 154
Λῶτος Δημήτριος, πρωτοψάλτης ἐν Σμύρνῃ καὶ τοῦ Κοραῆ φίλος. Χα- ρακτηρισμὸς αὐτοῦ . . . . . Α 128—130	Μινωῖδης Μηνᾶς . . . . . Β 142, 180
— Ἐπιστολογραφία Κοραῆ πρὸς Λῶτον, Α 130—143, 171—174, 183 καὶ ἐφεξῆς, 202, 219	Μιραβὸν . . . . . Α 184—185
μακαρονισμὸς . . . . . Β 32	Μομπελλιᾶ . . . . . Α 122—123
Μακράϊος Σέργιος . . . . . Α 45—46, 64, 307	Μοντεσκιὸν . . . . . Α 281—282. Β 104, 163
Μακρίωλεϋ . . . . . Α 39. Γ' 4	Μουσοῦρος Μάρκος, ἐπαινέτης τοῦ Λασκάρεως καὶ ζηλωτῆς αὐτοῦ Α 11—14
Μᾶνος Ἰάκωβος . . . . . Α 57, 58	— Διδάσκαλος τοῦ πρίγκιπος Ἄλ- βέρτου τῆς Κάρπου . . . . . Α 15
Μάξιμος Καλλιπολίτης . . . . . Γ' 127	— Ἐδίδαξε τὰ ἑλληνικὰ ἐν Παταβίῳ καὶ Ἐνετίᾳ . . . . . Α 16
Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος . . . . . Α 38	— Διόρθωσε καὶ ἐξέδωκεν ἑλληνας ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς . . . Α 16—19
Μάουρερ . . . . . Α 339. Γ' 105, 156	— Ἦ εἰς Πλάτωνα ὠδῆ αὐτοῦ Α 19—22
Μαργούνιος, ἐπίσκοπος Κυθῆρων Β 131. Γ' 127	Μουστοξύδης Β 94, 96, 97, 126, 144, 151
Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ Ἀποδόχτων. Χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ . . . . . Α 47—48	μυθιστορία . . . . . Α 387—390. Β 319
— Ἡ περὶ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος διατριβή του . . . . . Α 48	Μυθιστοριογράφοι . . . . . Α 390—392
— Γραμματικὰ συντάγματα . . . . . Α 49	Μυθογράφοι . . . . . Β 140—143
— Ἡ παρὰ τοῖς Τούρκοις πολι- τεία του . . . . . Α 50—54	Μύλλερρος (Ἰβαν) . . . . . Α 298
— Παραινέσεις πρὸς τοὺς ὁμοδούλους Α 55—56. Β 342	
Μαυροκορδάτος Ἀλέξανδρος Γ' 13 καὶ ἐφεξῆς, 23	N
Μαυροκορδάτος Νικόλαος . . . . . Α 38	Ναπολέον Βοναπάρτης Α 305 καὶ ἐφεξῆς, 319, 371
Μαυρομιχάλοι . . . . . Γ' 98	Νεάνδρος . . . . . Α 401
Μαυροφρύδης . . . . . Β 230. Γ' 123	Νεκτᾶριος πατριάρχης . . . . . Α 38
μεθαύριον . . . . . Β 230	Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης Α 38, 79—80, 91. Β 321
Μεϊνέκιος . . . . . Β 130	Νεόφυτος, πατριάρχης . . . . . Α 43
Μελάγχθων . . . . . Γ' 58	Νέϋμαν . . . . . Α 280
Μένανδρος . . . . . Α 26. Β 116	νηστεία Α 42, 43, 112. Γ' 134, 136, 138
Μεταξᾶς Νικόδημος . . . . . Α 27—28	Νικήτας Εὐγενιανὸς Α 391—392, 406
μετριότης . . . . . Γ' 133	Νικόλαος Δαμασκηνὸς . . . . . Β 70—73
Μηνιατῆς Ἰλλίας . . . . . Α 38. Β 292, 333	Νικόλαος πάπας . . . . . Α 6—7
μήτε, μήτε . . . . . Γ' 129—131	νομικὸς . . . . . Γ' 134
μήτε, μηδὲ . . . . . Γ' 131	νόμος Α 330 καὶ ἐφεξῆς, 338. Β 349. Γ' 45, 69
	νόμιμν καλὸν, νόμιμν κακὸν Β 348 καὶ ἐφεξῆς
	νοσηρισμὸς . . . . . Γ' 134

	Σελ.
ξενιτεία	Γ 134
Ξενοκράτης	Β 157—162
Ξενοφών ὁ Ἀντιοχεύς	Α 391
Ξενοφών ὁ Ἐφέσιος	Α 391, 395

Ο

Ὀδυσσεύς Ἀνδρούτσου	Γ 19
οἴησις	Γ 87, 109
οἰκονομία	Γ 135
Οἰκονομίδης Ἰωάννης Α 95, 412. Β	56, 239 καὶ ἐφεξῆς
Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Α 57, 66.	Β 182. Γ 18, 127, 144—152
οἰκουμενικός	Γ 136
Ὀλλανδική φιλολογικὴ σχολή Α 102—105	
Ὀμηρος	Β 167—177
Ὀνήσανδρος	Γ 62—66
ὄπλοφορία	Α 337
ὄπου	Β 225, 307, 314, 319
Ὀρελλίος Β 71, 72, 73, 96. Γ 38—41	
Ὀρθοδοξία	Β 181
Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία	Α 30—34
Οὐαλκεναῖρος	Α 104, 249, 265
Οὐάξιμου	Α 278. Γ 84
οὐδὲ	Γ 129, 131
Οὐέλκερος	Β 69—70, 151
Οὐόλφιος ὁ φιλόσοφος	Α 68
Οὐόλφιος ὁ φιλόλογος Α 103. Β	160—170, 171
οὐσία	Α 153
Οὔσιγκ	Α 264
οὔτε, οὔτε	Γ 129—131
Ὀψοποιός	Α 397—398

Π

παιδεία Β 175. Γ 85, 107, 112, 140	
παιδομάζωμα	Α 37
Παλαιόκαπας	Α 26

	Σελ.
Παλλάδιος	Α 156
Πάμπερις Ἀμβρόσιος	Α 72
Παπᾶ Τρέχας	Β 172—176
παράσημα	Γ 52
Πάρεργα	Β 136
Πάτμος	Α 80
Πατούσας Ἰωάννης	Α 83—84
Πατριαρχεῖου ὀλισθήματα	Α 31—47
πατριάρχης	Γ 146, 148
Πατριαρχικὴ Σχολή	Α 45
Πατρικὴ Διδασκαλία	Α 307—312
Πατρῖνος Ἀλέξανδρος	Β 347
Παύιος Α 142, 172, 174, 273, 290—291.	Β 289
Πέζαρος Ἰωάννης	Α 46
πεπτικὴ δύναμις	Α 153
Πέσχελ	Α 279
Πηγᾶς Μελέτιος	Α 38
Πίχκολος	Α 378—379. Β 71. Γ 7
Πινέλ	Α 125
Πλανούδης Μάξιμος	Β 150
Πλάτων, μητροπολίτης Μόσχας Α	109—110
— Ἡ ὑπὸ τούτου συγγραφεῖσα καὶ	
ὑπὸ τοῦ Κοραῆ ἐξελληνισθεῖσα	
«Ὀρθόδοξος Διδασκαλία» Α 110—122	
πλήθος	Β 287—288, 315
Πλούταρχος	Β 101—116. Γ 63
πλοῦτος	Γ 141
Πλωτῖνος	Β 177
πνευματικοὶ	Β 152
πολιτικὴ	Γ 35, 48—49
Πολύαινος	Β 136—139
Πολύβιος	Β 244—248
Πρεβῶ	Γ 154
πρεσβύτεροι	Γ 144—151
πρίγκιψ	Γ 14—16, 23—24
προγνωστικὴ	Α 269, 270
Πρόδρομος Θεόδωρος Α 391. Γ 118	καὶ ἐφεξῆς
προκυλινοῦμενοι	Β 90
πυρετολογία	Α 147—164

Σελ.	Σελ.
πυρετός· θεωρίαι περὶ τοῦ πυρετοῦ A 155—156	Σμυρναῖοι . . . . . A 352—354
— Γνώμη τοῦ Κοραῆ . . . . . A 157—160	Σναίδευιν . . . . . B 71
Πῶπ Ζηνόβιος . . . . . A 83	Σνειδέρος . . . . . A 263, 302. B 154
P	σολοικισμὸς . . . . . B 26
Ῥάλλης Ἀμβρόσιος Στεφάνου . . . . . A 134	Σουγδουρῆς Γεώργιος . . . . . A 44
Ρεΐσιος . . . . . A 238	σοφία . . . . . Γ 113, 140
Ρήγας ὁ Φεραῖος . . . . . A 304—305, 313	Σοφριανὸς Νικόλαος . . . . . A 22—23
ῤήματα μέσα καὶ ἀποθετικά . . . . . B 17—19	σπασμὸς . . . . . A 159—160
ῤητορικὴ . . . . . B 41—44	Σταγειρίτης Ἀθανάσιος . . . . . B 299, 307
Ρίζος Ἰάκωβος (Νερουλὸς) A 332. B 301—302	Στράβων . . . . . A 278. B 117—136
Ρόδε . . . . . A 394, 395, 396, 397	Στωϊκοὶ A 209, 330. B 162—163, 161. Γ 73—78, 87—90
Ροδινὸς Νεόφυτος . . . . . A 38	σύνδεσμοι . . . . . B 23—24
Ρόσιος Λουδοβίκος . . . . . B 226	Συνέκδημος Ἱερατικός . . . . . Γ 137—151
Ρούθερφορδ . . . . . B 153, 156	σύνθεσις . . . . . B 45
Ρουκανάκης . . . . . A 267—268	Συρίγος Μελέτιος . . . . . A 38
Ρογέτιος A 176—177, 195 καὶ ἐφεξῆς, 204, 215—219, 265—266, 274, 298, 325, 392, 405. B 159 καὶ ἐφεξῆς	Σύσεμιλ . . . . . Γ 36, 37
Ρυγκένιος, ὁ πρότασις τῶν κριτικῶν A 104, 249	Σχαιφένος . . . . . B 111—115
Ρύσιος Διαμαντῆς . . . . . A 38, 91—93	σχήματα . . . . . B 28
Ρῶσας Ἰωάννης . . . . . B 131	σχολαστικός . . . . . B 177 καὶ ἐφεξῆς
Ρώτας Ἰάκωβος . . . . . A 134. Γ 115	Σωκράτης . . . . . Γ 51, 55—57, 142
Σ	T
Σάλπισμα Παλεμιστήριον . . . . . A 320—323	τονικὴ δύναμις . . . . . A 153
Σαπτὰλ . . . . . A 126	Τούπιος . . . . . A 273
Σεβαστόπουλος Παντολέων . . . . . A 93	Τραπεζούντιος Γεώργιος . . . . . A 7—8
Σεβῆρος Γαβριηλ . . . . . A 38	Τυρινὴ . . . . . Γ 136
Σέριδαν . . . . . A 203—204	Τυρταῖος . . . . . Γ 63—64
σηπεδίων . . . . . A 159	Υ
Σθένων . . . . . Γ 72	Ἵδραῖοι . . . . . A 349, 366
Σίννερ A 266—267, 298. B 80, 152, 162. Γ 38, 54, 123	ὑπόκρισις . . . . . Γ 137
Σίντενις . . . . . B 111	ὑφειτικοὶ πυρετοὶ . . . . . A 159
σκάμμα . . . . . Γ 124	Ἵψηλάντης . . . . . Γ 14, 15
Σκοῦφος Φραγκίσκος . . . . . A 28—29	Φ
	Φαναριῶται . . . . . A 365. B 180. Γ 13, 26
	Φαρμακίδης Θεόκλητος B 296, 300, 324. Γ 18

	Σελ.		Σελ.
Φέδρε	B 155	Χάλμ	B 155
Φιλαρᾶς Λεονάρδος	A 27	Χαντζερῆς Κωνσταντῖνος	A 59
φιλαυτία	A 339. B 257. Γ 142	Χατζιδάκης	B 242
Φίλελφος	A 3, 4	Χαρίτων	A 391
φιλία	B 115	Χερτλάιν	B 138, 139. Γ 65
Φίλιππίδης Δανιήλ	A 304	Χίος καὶ Χῖοι A 349—352, 354—355. B 172, 205—206. Γ 26—31, 125	
Φίλιππος Ἰωάννου	B 217	χλιαροὶ	Γ 78
φιλοσοφεῖν	B 36	Χουμβόλδος	A 279
φιλοσοφία B 36—41, 106, 272. Γ 113		Χρῖστ	A 264
φιλοτιμία	Γ 69	Χριστιανισμός. Σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὴν στωικὴν φιλοσοφίαν	Γ 88—90
Φίνλεϋ	A 61, 351—352. Γ 157	Χρόνοι μελλοντικοὶ B 237—243, 281—282	
Φλαγγίνης Θωμάς	A 27	Χρυσολορᾶς Μαγνητῆρ, ῥήτωρ καὶ φιλόσοφος ἐκ Βυζαντίου, ἰδρύσας τὴν πρώτην σχολὴν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἐν Φλωρεντία	A 2 — τῆ διδασκαλία αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ A 2—3
φλογιστὸν	A 149—150	χυδαῖσταί	B 227, 249—251
φὸς	A 257, 263, 264		
Φράας	A 278		
Φραγκικὴ κυριαρχία ἐν Ἑλλάδι A 34—36			
φράζω	B 53—54		
Φριδερίκος ὁ μέγας	A 342. B 164		
Φρόνιμος	B 93		
φύσις A 149, 151—152, 153, 154, 155, 158			
Φωτιάδης Λάμπρος A 82—83. B 280			
	X		
Χαλκοκονδύλης	B 86		
Χάλλερ	A 76, 126, 149, 152		
			Y
		Υαλίδας Ἀθανάσιος	A 304
		Υελλὸς Μεγαλῆλ	A 41. B 143
		Υούγαρτες	B 250—251
		ψυγή	A 149, 152

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

ΠΥΡΕΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΝΟΨΙΣ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

§ 1.

Ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅπως ἀπολαύη ζωῆς, δεῖται θερμότητος, οὐδεὶς ὁ μὴ ἀνομολογῶν. Ἡ ζωτικὴ αὕτη θερμότης, ἥ ἐξ ἴσου μὲν διὰ παντὸς τοῦ σώματος, οὐχὶ δὲ καὶ ἴσῳ μέτρῳ καὶ ἑκάστον τῶν μερῶν αὐτοῦ διαγεομένη, προΐσταται τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωικῆς οἰκονομίας, εἶναι δὲ παρεμφερῆς τῇ θερμότητι, ἥς ἀντιλαμβάνομεθα τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ πυρός· γεννᾶται δηλονότι ἐξ ἀληθοῦς ἐκπυρώσεως ἐν αὐτῷ τῷ σώματι τελεσιουργουμένης, ὡς πιστοῦσι τάδε τὰ φαινόμενα.

1) Πρὸς διατήρησιν τῆς ἐκπυρώσεως ἀπαιτεῖται κατ' ἀνάγκην ἡ παρουσία τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος ἀδιαλείπτως συζευκτέου μετὰ τοῦ φλογιστοῦ τῶν ἐκπυρουμένων σωμάτων· οὐχὶ ἄλλως δὲ καὶ πρὸς διέτισιν τῆς ζωτικῆς θερμότητος ἀναγκαῖα ὁμολογεῖται ἡ τοῦ ἀέρος εἰσαγωγή διὰ τε τῶν πόρων τοῦ σώματος ἀπάντων καὶ μάλιστα διὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἀναπνοῆς.

2) Ὡς δὲ τῇ ἐκπυρώσει, οὕτω καὶ τῇ ἀναπνοῇ οὐχὶ ὅλος συμπράττει ὁ ἀήρ ὁ ἀτμοσφαιρικός, ἀλλ' ἡ τρίτη μόνον ἢ τετάρτη αὐτοῦ μερίς, ἣν ἐξέστω νὰ καλέσωμεν ἀέρα ζωτικόν.

3) Τὸ δὲ ὑπόλοιπον, τουτέστιν ὁ ἀήρ ὁ εἴτε δι' ἀναπνοῆς, εἴτε δι' ἐκπυρώσεως, εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας οἴαςδῆποτε ἀποσυλῶμενος τὴν ζωτικὴν αὐτοῦ μερίδα, τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ εἶναι πῶς χρήσιμος τῇ ἐκπυρώσει ἢ τῇ τοῦ ἀνθρώπου (ὡς τῶν ἄλλων ζώων) ὑπάρξει, ὥστε ἐκείνην μὲν παραχρῆμα κατασβέννυσι, ταύτην δὲ ἀφαιρεῖ.

4) Ἡ ζωτικὴ θερμότης καθάπερ αὕτη ἡ ἐκπύρωσις δυνατόν νὰ ἐκτείνηται ἢ νὰ ἀνιῆται κατὰ λόγον τοῦ ζωτικοῦ ἀέρος (2)· τὰ ζῆα

*

δηλονότι τσοούτω πλείονα κέκτηνται θερμότητα ζωτικήν, ὡς παρετήρησεν ὁ Βυφών, ὅσω μείζον ἔχουσι τὸ τῆς θερμότητος ἐργαστήριον, ἦτοι τὸν πνεύμονα, ἅτε δυνάμενον νὰ χωρῇ μείζονα ποσότητα ἀέρος ζωτικοῦ.

5) Ὡς δι' ἐντονωτέρας τοῦ πυρὸς ἐνεργείας φλογίζεται τὸ ἀναπτόμενον σῶμα, τελευταῖον δὲ ἀποτεφροῦται, οὕτω καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐμψύχων σώμασι κατώφθησαν ἐνίστα φαινόμενα ἠλεκτρισμοῦ· οὐδὲ ἐλλείπουσι παραδείγματα ἀνθρώπων ἐκ τοῦ αὐτομάτου κατακλάντων.

6) Διττὴν κίνησιν ἐν τῇ ἐκπυρώσει ἀνευρίσκει ὁ πεφροντισμένως αὐτῇ προσέχων τὸν νοῦν· καὶ διὰ μὲν τῆς πρώτης τὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀναπτομένου σώματος ἐκθρόσκει ὅποιδήποτε, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας, καὶ τῇ πρώτῃ ἀντιθέτου, ἐργᾶ ἵνα εἰσδύνηται ἐκ τῆς περιφερείας εἰς τὰ ἐνδότεα αὐτοῦ μέρη. Τὴν ἐναλλάσσουσαν ταύτην τῆς κινήσεως διεύθυνσιν ἐν τῇ ζωικῇ οἰκονομίᾳ καλοῦμεν τόνικὴν ἢ κινήτικὴν.

§ 2.

Ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων (§ 1, 1) ρᾶδιον τὸ συμπερᾶναι, ὅτι οὐ μόνον ἀῆρ ζωτικὸς, ἀλλὰ καὶ φλογιστὸν ἀπαιτεῖται πρὸς τὴν ἔξαψιν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ζωτικῆς θερμότητος. Τὸ φλογιστὸν ἐκεῖνο, ἐκ τοῦ αἵματος, οἶονεῖ ἐκ δοχείου καὶ ἐστίας ἀπορρέον, πλανᾶται ἐπὶ πολὺ καθ' ἅπαντα τοῦ σώματος τὰ μέρη, ἐντονώτερον ἢ χαλαρώτερον ταῦτα θερμαῖνον, ὅσω μᾶλλον προσεγγίζουσι τῇ καρδίᾳ ἢ ἀφίστανται αὐτῆς.

§ 3.

Καθ' ὃν δὲ τρόπον ὁ ἀῆρ ὁ ζωτικὸς ἔλκεται ἐκ τοῦ ἀέρος τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ διὰ τε τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ θηλασμοῦ ὅλου οὕτως εἰπεῖν τοῦ σώματος, οὕτω καὶ τὸ φλογιστὸν χορηγεῖται ἐκ τῶν τροφῶν, τῶν πρώτων μὲν ἐν τῷ στομάχῳ ἀλλοιουμένων, εἶτα δὲ ἐν ἐκάστοις τοῦ σώματος μέρεσιν οὕτω διαμορφουμένων καὶ ἐξομοιουμένων, ὥστε νὰ εἰσοικίζωνται εἰς τὴν φύσιν αὐτοῦ¹⁾. Ἴδου ἑτέρα τοῦ ζήου δύνάμις πεπτικὴ ἦτοι ἐναλλακτικὴ προσαγορευομένη, ἣ τις, καίπερ

¹⁾ Διότι ἡ πεπτικὴ δύνάμις οὐχὶ ἄλλως ἢ ἡ τόνικὴ οὐ μόνον τῷ στομάχῳ ἐμπέφυκεν, ἀλλ' ἐκάστοις τοῦ σώματος μέρεσιν, ὅπερ ἤδη ἡ εὐφυῆς ἀρχαϊότης ἠπίστατο «ἐνοῦσα (λέγει ὁ Ἄλκτουάριος) ἐκάστῳ τῶν σπλάγγνων δύνάμις ὅπως ἐπὶ τ' ἀκριβέστερον ἕκαστος τῶν προσληφθέντων χυμῶν τῷ προσλαβόντι ἐξομοιωθῆ»

ἀδυνατούσα νὰ τελειωθῆ ἄνευ τῆς τονικῆς ἤτοι κινητικῆς, ἐξεταστέα ὅμως ἴδια καὶ χωρὶς ἐκείνης, διὰ τε τὰ ἴδια φαινόμενα, τὰ οὐδενὶ τρόπῳ ἐκ τῆς τονικῆς δυνάμεως ἐρμηνευόμενα, καὶ διὰ τὰς φθορὰς ἢ βλάβας, αἷς χωρὶς ἑκατέρα ὑπόκεινται.

§ 4.

Αἱ ἄλλαι τοῦ ζώου δυνάμεις, οἰαιδήποτε καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν, εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παραρτήματα ὅποτεραςοῦν ἢ ἀμφοτέρων τῶν δυνάμεων (§ 1, 6, § 3), οὐχὶ δ' ἄλλως ἢ ἐκεῖναι ἀνήκουσιν εἰς ὅλον τὸ ἔμφυχον σῶμα, εἰ καὶ μὴ ἐξ ἴσου παρέχουσιν ἐνδείγματα ἑαυτῶν ἐν ἑκάστῳ τοῦ σώματος μέρει διὰ τοῦ αὐτοῦ κέντρου ἐρεθιζομένῳ.

§ 5.

Καθάπερ τὴν ζωὴν διατηρεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῆς τονικῆς καὶ τῆς πεπτικῆς δυνάμεως σύζευξις, οὕτω καὶ τὴν ὑγίειαν αὐτοῦ διὰ παντὸς θὰ διέσωζεν, ἂν ἑκατέρα τούτων διὰ παντὸς ἦτο ἱκανὴ ἢ νὰ ἀποσοβῆ ἢ νὰ καταπολεμῆ τὰς προσγινομένας τῷ σώματι βλάβας ὑπὸ τε τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσλαμβανομένων καὶ τῶν περικυκλούντων αὐτὸ πραγμάτων. Ἄλλ' οὔτε τῆς ὑγείας οὔτε τῆς νόσου ἰδέαν εὐκρινῆ δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν, ἐὰν μὴ πρότερον ἀκριβώσωμεν ὅπωςοῦν τὸ ὑποκείμενον, ἐν ᾧ διαμένουσιν αἱ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας προϊστάμεναι δυνάμεις καὶ ὑφ' οὗ διευθύνονται ἢ διαστρέφονται.

§ 6.

Γνωσταὶ ὑπάρχουσιν αἱ ὑποθέσεις, δι' ὧν οἱ Χημικοὶ ἐπειράθησαν νὰ ἐρμηνεύσωσι καὶ τὰς λειτουργίας τῆς ζωϊκῆς οἰκονομίας καὶ τὰς τούτων βλάβας ἤτοι τὰς νόσους. Ὅτι δ' ἅπασαι αὗται οὐδεμιᾶς ἔχονται πιθανότητος, ἀρκούντως καὶ ὑπεραρκούντως πρόδηλον γίνεται ἔκ τε τῆς μεγίστης πρὸς ἀλλήλους διαφωνίας ἐν τῇ νεμήσει τῶν ὀξέων καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῷ ἡμετέρῳ σώματι χυμῶν, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ τρόπῳ τῆς μίξεως αὐτῶν.

§ 7.

Οὐχὶ εὐτυχέστεροι ἀπεδείχθησαν οἱ Μηχανικοὶ, ἀντὶ τῶν ζυμώσεων τῶν Χημικῶν νόμους Ὑδραυλικῆς ἀντικαταστήσαντες· διότι ἢ τῆς

μηχανῆς ἔννοια, καθ' ἣν αὕτη συντέθεται τοιοῦτόν τι ὄν, «οὐ τινος αἰ ἀλλοιώσεις ἐκ τῆς συναρμογῆς κανονικῶς συνεπάγονται κινήσεις», οὐδενὶ τρόπῳ δύναται νὰ προσαρμοσθῆ εἰς σῶμα ἔμψυχον ἦτοι ἔμπνουν· διὰ τοῦτον δὲ τὸν λόγον ἐλέγχεται τοσοῦτον ἀνεπιτηδεῖα πρὸς ἐρμηνείαν τῶν καθ' ἕκαστα φαινομένων τῆς-ζωϊκῆς οἰκονομίας, ὥστε ἐπαξίως ὀνειδιστέον τοῖς Μηχανικοῖς αὐτὸ ἐκεῖνο, δι' οὗ καὶ ὁ Γαληνὸς ποτε ἀστείως πάνυ διέσυρε τοὺς τότε φιλοσόφους διατεινομένους, ὅτι οἱ πίθηκοι κέκτηνται τελείαν τοῦ ἀνθρώπου προσποίησιν ἦτοι μίμησιν καὶ ὁμοιότητα· «ἀγωνίζονται μέγαν ἀγῶνα καὶ δεδίασι μήπως δειχθῶσιν ἢ ψυχὴν ἔχοντες σοφωτέραν τῶν ἀλόγων ζώων ἢ κατασκευὴν σώματος πρέπουσαν ζῴῳ σοφῷ». Οὐχ ἦτορον δὲ κατασφραῖ τῆς ὑποθέσεως τὸ ἄτοπον ὁ κατὰ νοῦν ἀναπολῶν τοὺς πάνυ γελοίους περὶ τῶν μυϊκῶν δυνάμειον ὑπολογισμοὺς, τοὺς ἀλλήλων ἀπέχοντας ὅσον οὐρανοῦ γῆ. Ἐπιλείπεται τοίνυν νὰ ζητήσωμεν ἄλλην τινὰ τῶν φαινομένων αἰτίαν ἐν τῷ ἐμψύχῳ σώματι, ὑγιαίνοντί τε καὶ νοσοῦντι.

§ 8.

Οἱ ἀρχαῖοι, ἀναγαγόντες εἰς τὴν Φύσιν πάντα τὰ ἐν τῇ ζωϊκῇ οἰκονομίᾳ συμβαίνοντα, δὲν ἐφρόντισαν καὶ περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς λέξεως τοσοῦτον, ὥστε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας νὰ διατελῆ τὸ τί ἄρά γε ἐνόουν λέγοντες Φύσιν. Ὁρίσαντο δηλονότι ὅτε μὲν Φύσις εἶναι πῦρ τεχνικόν, ὅτε δὲ δύνამις τεχνικὴ, ἄλλοτε δύνამις οἴκοθεν κινουμένη, ἄλλοτε δὲ πάλιν πνεῦμα ἐνθερμον ἐκ τοῦ αὐτομάτου ἑαυτὸ κινουῦν¹⁾. ἀλλ' ἐκ τῶν ὀρισμῶν τούτων, εἰ μὴ πλανῶμαι, συμπεραίνεται, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τὴν ζωτικὴν θερμότητα ὑπέλαβον πηγὴν καὶ ἀρχὴν²⁾ τῆς ζωῆς καὶ τῶν ταύτης λειτουργιῶν καὶ δὴ καὶ

¹⁾ 1. Φύσις ἐστὶ πῦρ τεχνικόν ὁδῶ βαδίζον εἰς γένεσιν. 2. Φύσις ἐστὶν οἷα τεχνικὴ δύνამις. 3. Φύσις ἐστὶ πνεῦμα ἐνθερμον ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον. 4) Φύσις ἐστὶ δύνამις ἐξ ἑαυτῆς κινουμένη, αἰτία γενέσεώς τε καὶ διαπλάσεως (Γαληνοῦ Ὁρισμοί).

²⁾ Ὅτι ταῦτα ἐφρόνει ὁ Πυθαγόρας δῆλον ἐκ τῶν περισιωθέντων αὐτοῦ δογμάτων· ὁ μέγας ἀνὴρ ἐδίδασκεν ὅτι 1) ἡ θερμότης διαφέρει τῆς ψυχῆς, 2) ὑπάρχει δὲ αἰτία τῆς ζωῆς, 3) διὸ πᾶν τὸ θερμότητος μετέχον καὶ ζῆ, 4) ἡ ψυχὴ εἶναι τῷ σώματι ἐνδεδεμένη διὰ τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἀρτηριῶν (τουτέστι διὰ τῆς θερμότητος) ἅς ἀστείως ἐκάλει ψυχῆς δεσμὰ. Διογ. Λαέρτ. Β. Φιλοσ.

τὴν αὐτὴν τῇ θερμότητι τῆς ἐκπυρώσεως ¹⁾). Ἄρα γε τὴν αὐτὴν καὶ αὐτῇ γε τῇ ψυχῇ; Τὸν Ἐβενστρείτιον, οὕτω φρονοῦντα, ἀνεσχεύασεν ὁ Γρύννερος, ἀποφηνάμενος, ὅτι, χωρίων τινῶν τοῦ Γαληνοῦ ἐξαιρουμένων, οὐδέποτε ἐδίδαξαν οἱ ἀρχαῖοι, ὅτι τὸ ἔμφυτον θερμὸν καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ταῦτόν, ὅτι ὁμῶς τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἶναι μὲν ταῦτόν καὶ τὸ διατηροῦν τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς, καὶ τῆς καρδίας σχεδὸν ἴδιον, συμφωνεῖ δὲ πάντως, κατὰ Βαλδίγγερον, (καίπερ ἐνηλλαγμένῳ τῷ ὀνόματι) πρὸς τὸ ἀλλερίανον ἐρεθιστὸν ἦτοι τὴν καθ' Ἀλλέριον ἐρεθιστικότητα ²⁾).

§ 9.

Ἄλλὰ καὶ τῶν ἀρχαίων τινὲς, σαφέστερον τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐρμηνεύσαντες, ἀνηγόρευσαν τὴν ψυχὴν αὐτουργὸν καὶ διοικήτριαν παντὸς ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῷ σώματι. Ὅτι μὲν τοιοῦτόν τι ἐδογματίσεν ὁ Πλάτων μαρτυρεῖται μυριαχόθεν τῶν διαλόγων αὐτοῦ ³⁾. Ἐκ τῶν ἰατρῶν δὲ ὁ Ἀθήναιος καὶ ὁ Ἀρχιγένης ἔτυχον τῆς προσηγορίας τῶν Πνευματικῶν, διότι ἐδίδαξαν, ὅτι διὰ τοῦ πνεύματος μόνου εἰς τὰ σώματα εἰσδυνομένου, ἢ τε φυσικῇ ἕξις συνέστηκέ τε καὶ κυβερνᾶται, καὶ τὰ νοσήματα ἅπαντα προκύπτουσιν, ἐκείνου (τοῦ πνεύματος) πρότερον λωβηθέντος ⁴⁾.

§ 10.

Τὰ ἀρέσκοντα τοῖς Πνευματικοῖς ἀνεκαίνισεν ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Στάχλιος μετὰ κρίσεως ὅσον γε ἐνῆν ὀξυτάτης τὴν ὑπὲρ ἐκείνων

---

¹⁾ Εἰς τοῦτο δὲ ὑψηλίσαντο οἱ ἀρχαῖοι χρησάμενοι τῷ ὄρει πυρὸς τεχνικοῦ. Οὐδαμῶς λοιπὸν ἔλαθεν αὐτοὺς ἡ τῆς ζωτικῆς θερμότητος ἀναλογία πρὸς τὴν θερμότητα τῆς ἐκπυρώσεως, ἡ ἀλαζονικῶς ἐπαινεθεῖσα ὡς εὔρημα νέον.

²⁾ Ἄρα οὐδὲ τὸ τοῦ Ἀλλερίου Ἐρεθιστὸν εἶναι εὔρημα νεωτερικόν.

³⁾ Ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι αἴτιον πάντων, τὸ δὲ σῶμα οὐδὲν οὐδεμιᾶς διαθέσεως ἦτοι παθήματος αἴτιον παρέχει, δισχυρίζεται ἐν Ἐπινομ. ὅτι ἐκ τῆς ψυχῆς ἅπαντα ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ εἰσορμῶσιν εἰς τὸ σῶμα, ἐν Χαρμίδ. ὅτι δ' ὑπὸ τῆς ψυχῆς θεραπεύεται τὸ σῶμα, ἐν Πολιτ. καὶ πολλαχοῦ ἄλλοι.

⁴⁾ Τῷ διήκοντι διὰ τῶν σωμάτων πνεύματι καὶ τὰ φυσικὰ συνεστάναι τε καὶ διοικεῖσθαι καὶ τὰ νοσήματα πάντα τούτου πρωτοπαθοῦντος γίνεσθαι (Γαλ. Εἰσαγωγή ἦτοι Ἰατρός).